

Obsah

Axiomy o dušnosti a Doporučení pro praxi	14
Úvod - Fakta o závažnosti dušnosti	15
<i>Vladimír Vondra</i>	
1 Obecné problémy dušnosti	18
<i>Vladimír Vondra</i>	
1.1 Vnímání (pocitování) dušnosti	18
1.2 Dělení a diagnostika příčin dušnosti	22
1.2.1 Akutní dušnost	23
1.2.2 Chronická dušnost.	24
1.3 Prevalence dušnosti	27
1.3.1 Prevalence dušnosti v obecné populaci	28
1.3.2 Prevalence dušnosti v subpopulacích	30
1.3.3 Prevalence dušnosti u zdravých lidí	34
2 Patofyziologie dušnosti	38
<i>Martin Vízek</i>	
2.1 Centrální nervový systém	39
2.2 Receptory	40
2.2.1 Chemoreceptory	40
2.2.2 Plicní receptory	41
2.2.3 Receptory hrudní stěny	42
2.3 Dušnost při fyzické zátěži	42
2.4 Dušnost a věk	44
2.5 Dušnost a CHOPN	44
3 Dušnost v dětském věku	51
<i>Tereza Doušová, Petr Pohunek</i>	
3.1 Obecný přehled	51
3.2 Respirační příčiny dušnosti u dětí	53
3.2.1 Akutní inspirační dyspnoe	53
3.2.2 Akutní expirační dyspnoe	56
3.2.3 Smíšená dyspnoe	58
3.2.4 Atypické formy dyspnoe	60
3.3 Nerespirační příčiny dušnosti	62
3.3.1 Kardiovaskulární onemocnění	62
3.3.2 Neuromuskulární onemocnění	62
3.3.3 Metabolické poruchy a onemocnění endokrinního systému	63
3.3.4 Hematologická onemocnění.	63

4 Akutní dušnost 67

Jarmila Drábková

4.1	Momenty z patofyziologie akutní dušnosti	68
4.2	Definice a klinický ráz	68
4.2.1	Systémy hodnocení	69
4.3	Etiologie dušnosti	69
4.3.1	Traumatické a netraumatické příčiny	69
4.4	Anamnéza vzniku aktuální dušnosti a její základní projev . . .	71
4.5	Klinické fyzikální vyšetření	72
4.6	Neodkladný postup	72
4.6.1	Postup při akutní dušnosti	72
4.6.2	Další vyšetření a diagnostika vyvolávající příčiny dušnosti	74
4.7	Diferenciální diagnostika akutní dušnosti	76
4.7.1	Diagnostické postupy	77
4.8	Akutní dušnost - stručný přehled nozologických jednotek a klinických stavů	79
4.9	Specifické obrazy akutní dušnosti a soudobé možnosti	84
4.9.1	Odpojování z umělé plicní ventilace - tzv. weaning.	85
4.9.2	Peroperační dušnost v celkové anestezii.	87
4.9.3	Vysoké míšní poranění a dušnost	87
4.9.4	Nežádoucí účinky látek a přípravků s histaminogenním působením	88
4.10	Ošetrovatelská rehabilitace a fyzioterapie.	89
4.11	Dušnost při domácí dlouhodobé oxygenoterapii a domácí umělé plicní ventilaci	92
4.12	Pacienti v kómatu, s vegetativním syndromem, fenomén gasping	93
4.13	Přechod z intenzivní péče na péči paliativní.	93
4.14	Předoperační vyšetření a zhodnocení před plánovanými a neodkladnými výkony	94
4.15	Hospitalizace a směrování do intenzivní péče.	94
4.16	Ošetrovatelská intenzivní péče o pacienty s kompromitovaným dýcháním	95

5 Dušnost u chorob oběhového ústrojí 98

František Kölbel

5.1	Kvantifikace dušnosti	99
5.2	Kardiální, kardiovaskulární a ostatní příčiny dušnosti	100
5.2.1	Dušnost u chorob oběhového ústrojí	101
5.3	Prognostický význam kardiální dušnosti	102
5.4	Diagnostika příčin dušnosti	104
5.5	Fyzikální vyšetření.	106

5.6	Zobrazovací a laboratorní vyšetření	107
5.7	Léčba kardiální dušnosti	110
6	Dušnost u nemocí dýchacích cest	112
6.1	Pacient s akutní dušností na urgentním příjmu: Praktický přístup	112
	<i>Libor Fila</i>	
6.1.1	Klinické vyšetření	112
6.1.2	Pomocná vyšetření	115
6.1.3	Terapeutické přístupy	120
6.1.4	Akutní srdeční selhání	121
6.1.5	Trombembolická nemoc	122
6.1.6	Akutní exacerpace CHOPN	123
6.1.7	Akutní bronchiální astma	126
6.1.8	Pneumonie	126
6.1.9	Fluidotorax	127
6.1.10	Pneumotorax	127
6.1.11	Obstrukce velkých dýchacích cest	128
6.1.12	Poznámky k některým dalším, méně častým stavům s akutní dušností	128
6.2	Dušnost a chronická obstrukční plicní nemoc	132
	<i>Vladimír Koblížek, Kateřina Neumannová</i>	
6.2.1	Příčiny dušnosti	132
6.2.2	Dušnost – symptom	133
6.2.3	Dušnost – prognostický faktor	134
6.2.4	Farmakologická léčba dušnosti – bronchodilatancia (aneb léky pro každého)	136
6.2.5	Farmakologická léčba dušnosti – opiáty (metoda volby u refrakterní dušnosti)	137
6.2.6	Nefarmakologická léčba dušnosti – rehabilitace, elektrická stimulace svalů	137
6.2.7	Nefarmakologická léčba dušnosti – bronchoskopické techniky	139
6.2.8	Nefarmakologická léčba dušnosti – centrální nervový systém postihující metody	140
6.2.9	Nefarmakologická léčba dušnosti – hudba, fototerapie a jiné metody	140
6.3	Význam posuzování dušnosti u respiračních nemocí	146
	<i>Vladimír Vondra</i>	
6.3.1	Kvantitativní hodnocení dušnosti	146
6.3.2	PRO instrumenty léčby	147
6.3.3	Charakteristiky vybraných kvalitativních testů dušnosti	151

6.3.4	Přehled vybraných testů dušnosti	151
6.3.5	Využití testů dušnosti a testů kvality života při léčbě CHOPN a astmatu	155
6.3.6	Dušnost u astmatu	160
6.3.7	Dušnost u nemocí s restriktivní poruchou plicní ventilace ¹⁶⁾	162
6.3.8	Dušnost u plicního karcinomu	164
7	Dušnost při obezitě a na metabolické jednotce	168
	<i>Jiří Charvát</i>	
7.1	Obezita a dušnost	169
7.2	Dušnost u renálních onemocnění	171
7.3	Dušnost a cirrhóza jater.	174
7.4	Dušnost a akutní dekompenzace diabetes mellitus	175
7.5	Akutní intoxikace a dušnost	176
8	Dušnost u endokrinních onemocnění	179
	<i>Richard Stejskal</i>	
8.1	Štítná žláza.	180
8.2	Hypothyreóza	181
8.3	Nadledviny.	182
8.4	Hypofýza	182
8.5	Osteoporóza	183
8.6	Obezita.	184
8.7	Těhotenství	184
9	Dušnost z pohledu hematologického konziliáře	186
	<i>Rudolf Hoffmann</i>	
9.1	Anémie	186
9.1.1	Adaptace na anémii	187
9.1.2	Nejčastější typy anémie:	189
9.1.3	Talasemie a další mikrocytární anémie	190
9.1.4	Hemolytická anémie	190
9.1.5	Perniciózní anémie - anémie u autoimunitní gastritidy s poruchou metabolismu vitamínu B12	191
9.1.6	Anémie při zánětlivých stavech a anémie chronických chorob	191
9.1.7	Myelodysplastický syndrom, aplastická anémie	192
9.2	Polyglobulie a polycytémie.	192
9.2.1	Klasifikace absolutní erytrocytózy.	193
9.2.2	Vyšetření erytrocytózy a polyglobulie	193
9.2.3	Polycythaemia vera	194
9.2.4	Venesekce	195

9.3	Hematoonkologické diagnózy	195
9.4	Tromboembolická nemoc (TEN)	195
9.4.1	Trombofilní stavy	196
9.4.2	Klinický význam trombofilii – diagnóza tromboembolie	196
9.4.3	Stanovení D-dimeru	196
9.4.4	Chronická tromboembolická plicní hypertenze	197
10	Dušnost z psychosomatického pohledu	199
	<i>Jiří Šimek</i>	
10.1	Vztahy dušnosti k úzkosti a depresi	201
10.2	Doporučení pro praxi	204
11	Fyzioterapie a dušnost	207
	<i>Libuše Smolíková</i>	
11.1	Akutní a chronická dušnost	208
11.1.1	Akutní dušnost	208
11.1.2	Chronická dušnost	210
11.2	Příčiny dušnosti z pohledu fyzioterapie	210
11.3	Ovlivnění dušnosti pomocí metod respirační fyzioterapie	211
11.3.1	Relaxační úlevové polohy s odpočinkovým dýcháním	212
11.3.2	Kontrolované dýchání	214
11.3.3	Ústní brzda	214
11.3.4	Kontrola kašle a huffing	216
11.4	Adaptační procesy dýchání při pohybových aktivitách jako prevence dušnosti	218
11.4.1	Edukace pacienta	219
11.4.2	Dechové trenažéry	219
11.4.3	Dechová práce	221
11.4.4	Pohybové aktivity jako prostředek adaptace organismu na tělesnou zátěž	223
11.4.5	Periferní svalová dysfunkce	224
11.5	Hodnocení léčby dušnosti	227
	<i>Vladimír Vondra</i>	
	Slovo o autorovi.	230
	Seznam zkratk.	231
	Rejstřík	234